

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 169618
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

7/33071 7 Gk 12
7/33296
7/34955 Gk 26
7/36526-36531 Gk 47
7/36683-36684 Gk 50
7/36690
7/36824 Gk 51
7/37350-37353 Gk 61
7/37495-37496 Gk 65
27 Ocak 2021
7/37603 Gk 7
7/37721
7/37724 .../.../2021
7/37846-37847
7/37849-37850
7/37936-37942
7/38097-38098
7/38097-38098
7/38375-38380
7/38520-38523
7/38673-3869
7/38702
7/38781
7/38975
7/38979
Murat KURUM
Bakan

EK:

- Liste (8 Adet, 8 Sayfa)
- Cevap Yazısı (79 Adet, 129 Sayfa)

İZMİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN MURAT ÇEPNİ'NİN
TBMM 7/38377 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLARI

7/38377

SORULAR

Manisa İli sınırları içerisinde yer alan yaklaşık 300 km² alanı kaplayan Kula- Salihli Volkanik Jeoparkı, Eylül 2013 yılında UNESCO tarafından Türkiye'nin ilk ve tek Jeoparkı ilan edilmiştir. Doğal alanların ve su kaynaklarının talanına yönelik rant projelerinden biri de jeopark içinde yer alan Salihli İlçesi Karaağaç Mahallesi yakınlarında bulunan Gümüş Çayı üzerine Gökova Enerji Üretim İnş. LTD. ŞTİ. tarafından yapılması planlanan Hidroelektrik Santral projesidir. HES projesi için 2012 yılında yasal süreç başlatılmış, 2012 yılında üretim lisansı alınmış, 2014 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından ÇED gerekli değildir kararı verilmiştir. Firma ÇED Gerekli Değildir kararından 6 yıl sonra hukuka aykırı bir şekilde inşaatla başlamıştır. EPDK verilerine göre de burada üretilen enerjiye ihtiyaç bulunmamaktadır ve üretilen enerji hiçbir değer taşımamaktadır. UNESCO Global Jeopark Ağına dahil olan Türkiye'nin ilk ve tek jeoparkı içerisinde UNESCO'dan izin alınmadan, 6 yıl önce verilen ve geçerliliğini yitirmiş ÇED Gerekli Değildir raporuna dayanarak kazı ve hafriyata başlanması jeoparkın doğal, jeolojik, kültürel ve arkeolojik zenginliklerine telafisi imkansız zararlar vermektedir.

HES Projesinin yapımına başlanan bu alan aynı zamanda bir tarım bölgesidir. Türkiye'nin en verimli ovalarından Gediz Havzası içinde bulunmaktadır. Gümüş çayı üzerinde HES yapılması durumunda deredeki suyun sadece yüzde 10'u can suyu olarak dereye bırakılacak ve bu durum içme suyunun ve tarımın bitmesine neden olacaktır.

Projenin neden olacağı doğal tahribatlara ve yıkıma karşı yöre halkı, çevreciler ve meslek odaları büyük mücadeleler vermektedir. Bu konuda 10 Aralık 2020 tarihinde basın açıklaması yapan Jeoloji Mühendisleri Odası ' *Bir yandan yeni jeopark alanları oluşturma girişimleri devam ederken bir yandan da UNESCO Global Jeopark Ağı içinde yer alan ilk ve tek jeoparkımız sınırları içinde yürütülen bu tahrip edici faaliyete göz yumulması büyük bir çelişki oluşturmaktadır.* ' diyerek projenin durdurulması ve Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü'nün duruma derhal müdahale etmesi gerektiğinin çağrısını yapmıştır. Karaağaç köylülerinin duruma itiraz eden dilekçelerinin Manisa Valiliği'nce işleme alınmadığı ve şirket araçlarının proje alanına giriş yapabilmesi için yüzlerce kolluk gücünün köye gönderildiği de kamuoyuna yansımıştır.

Türkiye, su kaynaklarının tahribatı, iklim değişikliği ve yanlış su politikaları nedeniyle su kıskını olan ülkeler arasına girmektedir. 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarını Elektrik Enerjisi Üretimi Amaçlı Kullanımına İlişkin Kanun ile HES projelerine teşvik verilmesinden dolayı UNESCO Küresel Jeopark Ağına bulunan alanlar dahi enerji ve maden şirketlerinin kullanımına açılmış, tarım, yaşam alanları, ormanlar, bütün ekosistem rant uğruna tahrip edilmiştir.

Bu bağlamda;

1. HES projesinin inşaatına 6 yıl önce alınan ve yasal olarak geçerliliğini yitirmiş ÇED Gerekli Değildir kararı ile başlatıldığı iddiası doğru mudur? Doğru ise yasalara aykırı bir şekilde başlatılan projenin durdurulması için Bakanlığınız devreye girecek midir?
2. Proje için yeniden başlatılan ÇED süreci var mıdır? Bu konu kamuoyu ile paylaşılacak mıdır?
3. Türkiye'nin ilk ve tek UNESCO Global Jeopark ağı içinde yer alan Kula- Salihli Jeoparkına HES yapılmasının gerekçesi nedir? Bu alanın korunması için Bakanlığınızın ne gibi çalışmaları vardır? HES projesinin durdurulması için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile işbirliği yapılmakta mıdır?

4. Projenin inşasının çevreye doğal dokuya verdiği zararlar saptanmış mıdır? Bu zararlar ne şekilde telafi edilecektir? ÇED Yönetmeliğinin 19.Maddesinde "ÇED Gerekli Değildir karar alınmaksızın başlanan faaliyetler mahallin en büyük mülki amiri tarafından süre verilmeksizin durdurulur." Denmektedir. Buna göre projenin durdurulması için Valilik ile, projenin doğal varlıklarda, jeositlerde neden olacağı tahribatlarla ilgili Manisa Büyükşehir Belediyesi ile iş birliği yapılacak mıdır?
5. UNESCO Türk Milli Komisyonu bölgedeki HES projesi hakkında bilgilendirilmiş midir? Yanlış uygulamaların durdurulması konusunda UNESCO'nun Bakanlığımız ile görüşmeleri var mıdır?
6. Proje nedeniyle bölgede suyun azalmasının tarıma ve hayvancılığa vereceği zararlar saptanmış mıdır? Yöre halkının bu konuda yaşayacağı mağduriyetlerle ilgili Tarım ve Orman Bakanlığı ile işbirliği yapılacak mıdır?
7. Bakanlık olarak doğal varlıkların, tabiat alanlarının korunması için etkin politikalar üretecek misiniz? ilgili meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapacak mısınız?

CEVAPLAR

1-“Karaağaç Regülatörü ve HES” projesi ile ilgili olarak Bakanlığımıza iletilen tüm dokümanların incelenmesi sonucunda 12.12.2014 tarihli ve 19795 sayılı yazımızla "ÇED Gerekli Değildir" kararı verilmiştir.

Faaliyet sahibinin 31.12.2019 tarihli dilekçesinde “proje ile ilgili sondaj kuyularının açıldığı, Jeolojik ve Jeoteknik Etüt Raporunun ve Nazım ve İmar Planlarının onaylandığı belirtilerek, EPDK Kurumuna iletilmek üzere ÇED Gerekli Değildir kararının geçerliliği hakkında görüşümüz” talep edilmiştir. Dilekçe ekinde sunulan bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda, proje alanı ve etki alanında herhangi bir değişiklik olmadan, proje ile ilgili sondaj kuyularının açıldığı, Jeolojik ve Jeoteknik Etüt Raporu ve Nazım ve İmar Planlarının onaylandığı, 2016 tarihli arazi fotoğraflarından sahada bir takım tesviye ve arazi düzenlemesi şeklinde kısmi çalışmaların yapıldığı tespit edilmiştir.

Bu bilgiler doğrultusunda, "Karaağaç Regülatörü ve HES” projesi için Bakanlığımızca verilen ÇED Gerekli Değildir kararının geçerlilik süresi (5 yıl) içerisinde yatırıma başlanılmış olması nedeniyle kararın geçerliliğinin devam ettiği 10.01.2020 tarihli yazımızla faaliyet sahibine bildirilmiştir. Bu itibarla, belgenin geçerliliği hukuken devam etmektedir.

2- 12.12.2014 tarihli ÇED Belgesinin geçerliliği devam ettiğinden, söz konusu proje ile ilgili yeni bir ÇED başvurusu yapılmamış olup, yeni bir ÇED süreci bulunmamaktadır. Ayrıca yürürlükteki mevzuat gereği, ÇED süreci başlatılan tüm projeler Bakanlığımız ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri web sayfasında kamuoyu ile paylaşılmaktadır.

3- Söz konusu projede çevreye en az etki ile yenilenebilir enerji kaynağını kullanarak herhangi bir atık oluşturmada, işletme ömrü boyunca yılda 7,78 GWh temiz enerji üretilmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda hazırlanan Fizibilite Raporu, Orman ve Su İşleri Bakanlığı DSİ Genel Müdürlüğüne sunulmuş ve akabinde DSİ Genel Müdürlüğü'nün Enerji Piyasası Düzenleme Kurumuna hitaben 03.11.2011 tarihli görüşünde “... lisans alması kurumunuz kararıyla uygun bulunan şirketin Su Kullanım Hakkı Anlaşması imzalanması.... İmzalanacak Su Hakkı Anlaşması hükümlerine işletilmesi..” belirtilmiştir. ÇED Yönetmeliği kapsamında Bakanlığımız tarafından yürütülen ÇED sürecine proje hakkında, herhangi bir kurumdan olumsuz görüş Bakanlığımıza iletilmemiştir.

4- Söz konusu proje için hazırlanan Proje Tanıtım Dosyasında, doğal kaynak kullanımı, projeye bağlı oluşması muhtemel atıklar ve etkiler ortaya konulmuş ve olumsuz etkileri önleyici yönde alınması gereken önlemler belirtilmiştir.

Atıf yapılan ÇED Yönetmeliğinin 19. maddesi ise, Yönetmelik kapsamında olan projelerin ÇED Olumlu/ÇED Gerekli Değildir kararı almadan faaliyete başlaması halinde yürütülecek işlemi tanımlamaktadır ki; söz konusu proje için Bakanlığımızca 12.12.2014 tarihli ve 19795 sayılı yazımızla ÇED Gerekli Değildir kararı verilmiş olup, kararın geçerli olduğu süre içerisinde faaliyete başlanılmış olması nedeniyle de halihazırda ÇED Gerekli Değildir kararının geçerliliği devam etmekte olup, proje hakkında gerek Bakanlığımıza gerekse Manisa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüze iletilen tüm dilekçeler değerlendirilmiş ve ilgili taraflara bilgi verilmiştir.

Ayrıca ÇED Yönetmeliği Madde 5-“(3) (Değişik:RG-26/5/2017-30077) Bu Yönetmeliğe tabi projeler için "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı alınmadıkça bu projelerle ilgili teşvik, onay, izin, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez, proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez. Ancak bu durum söz konusu teşvik, onay, izin ve ruhsat süreçlerine başvurulmasına engel teşkil etmez.” şeklinde düzenlenmiştir. Dolayısıyla Bakanlığımızca verilen ÇED kararı nihai bir izin olmayıp, ÇED Gerekli Değildir kararı sonrasında projenin yatırıma başlayabilmesi için ilgili kurumlardan gerekli onay, izin, ruhsat vb işlemlerin yürütülmesi gerekmektedir. Bunun yanında “Projenin doğal varlıklarda ve jeositlerde tahribatlara neden olacağı” gibi bir durumun gelişmesi halinde, aynı zamanda Jeopark Belediyeler Birliği yönetiminde yer alan Manisa Büyükşehir Belediye Başkanlığı da gerekli işlemleri yürütebilecek yetkili kurum olmakla birlikte Manisa Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğümüzce de gerekli denetim ve izleme çalışmaları yürütülmektedir.

5- ÇED Yönetmeliği gereği yönetmeliğe tabi olan tüm projelere ait ÇED süreçleri Bakanlığımız ve ilgili Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü web sayfasında duyurulmakta ve süreç içerisinde hazırlanan tüm raporlar da yine web üzerinden ilgili tarafların erişimine açılmaktadır.

Söz konusu proje ile ilgili ÇED sürecinin başladığı ve karar verildiği tarihe, hatta bugüne kadar ne UNESCO Türk Milli Komitesi ne de Jeopark Belediyeler Birliği tarafından Bakanlığımıza herhangi bir görüş ve öneri sunulmadığı gibi konu hakkında görüşme talebi de olmamıştır.

6- Karaağaç Regülatörü ve HES Projesi için hazırlanan “Ekosistem Değerlendirme Raporu” Tarım ve Orman Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından değerlendirilmiş ve ekosistemin devamlılığının sağlanması için gerekli çevresel akış miktarının kadim su hakları hariç olmak üzere tüm yıl boyunca 0,07 m³/s olması uygun olarak belirtilmiştir.